

Силабус курсу МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Ступінь вищої освіти – доктор філософії
ОНП – «Соціальна робота»

Дні занять: згідно розкладу
Консультації: понеділок, 14.10-15.10.
Рік навчання: 1. Семестр: 2.
Мова викладання: українська
Форма навчання: денна

Викладач курсу	доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Олексюк Наталія Степанівна
Контактний телефон	+380662125355
E-mail	nataliya_oleksiuk@ukr.net
Формат дисципліни	нормативна
Обсяг дисципліни	кредити ЄКТС – 6 (180 год.)

Опис дисципліни

Дисципліна «Методика викладання фахових дисциплін» спрямована на ознайомлення аспірантів з теоретичними і практичними основами викладання фахових дисциплін в закладах вищої освіти та формування відповідних професійних компетентностей.

Мета навчальної дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін»: формування у здобувача освітньо-наукового ступеня «доктор філософії» цілісної і логічно-послідовної системи знань про дидактику підготовки фахівців вищої кваліфікації, про структуру вищої освіти в Україні та основні принципи організації навчально-наукового процесу за Болонською системою; розуміння основних нормативів діяльності закладів вищої освіти, структури і змісту галузевих стандартів вищої освіти України, навчальних планів з напрямку і спеціальності «Соціальна робота», галузі знань «Соціальна робота»; розкриття основ теорії, методики викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти; знання загальних питань методики проведення різних видів аудиторних навчальних занять, організації позааудиторної навчальної діяльності студентів; здійснення поточного та підсумкового контролю знань студентів; формування умінь підготовки навчально-методичних та дидактичних матеріалів з фахових дисциплін.

Завдання: формування знань про сучасну систему вищої освіти України відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та загальних уявлень про тенденції її розвитку в європейському просторі; ознайомлення аспіранта зі структурою і змістом навчального процесу у закладі вищої освіти, з особливостями роботи викладача, завідувача кафедри, деканату, адміністрації; оволодіння традиційними та інноваційними технологіями навчання, інформаційними ресурсами навчального процесу; формування навичок планування, організації і аналізу різноманітних видів навчальних і позааудиторних занять, використання найбільш ефективних методів навчання, виховання і розвитку студентів; забезпечення володіння педагогічними формами освітньої взаємодії зі студентами; стимулювати набуття початкового досвіду ведення науково-методичної роботи та дослідно-експериментальних форм педагогічної діяльності; опанування питаннями організації та контролю самостійної роботи студентів, змішаної та дистанційної форм навчання; розвиток здібностей, необхідних для ефективної педагогічної діяльності, формування основ педагогічної майстерності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін» в здобувача освітньо-наукового ступеня «доктор філософії» формуються **компетентності: загальні** (ЗК 1 - здатність до узагальнень, аналізу та синтезу, розвитку

критичного мислення для розуміння процесів і явищ в галузі соціальної роботи, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору; ЗК 2 - здатність створювати та інтерпретувати нові знання у процесі виконання наукового дослідження; ЗК 4 - здатність до набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, пошуку та критичного аналізу інформації, управління науковими проектами; ЗК 5 - здатність генерувати нові ідеї (креативність); ініціювати та втілювати інновації для інтеграції науки і практики, розв'язання суспільно значущих проблем; ЗК 6 - здатність до опанування іноземної мови в обсязі достатньому для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності; ЗК 8 - здатність дотримуватись норм наукової етики, морально-етичних цінностей, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях і науково-педагогічній діяльності) та **фахові** (ФК 1 - здатність до пошуку, самостійного відбору та обробки наукової інформації й емпіричних даних; ФК 9 - здатність розробляти та застосовувати інструментарій, проводити теоретичне та емпіричне дослідження, аналізувати й узагальнювати та презентувати його результати, обґрунтовувати висновки; ФК 10 - здатність до апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у практику соціальної роботи).

Структура курсу

Години (лек./сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/1	Зміст освіти (навчання) в умовах ступеневої системи підготовки фахівців.	Розуміти наукові засади викладання фахових дисциплін. Знати мету і завдання курсу «Методика викладання фахових дисциплін»; основні положення нормативних документів, що відображають зміст освіти і навчання майбутніх фахівців. Володіти інформацією про методичне та організаційне забезпечення навчального процесу.	Питання для аналізу та роздумів, термінологічний диктант, вправи, презентації
2/1	Організація навчального процесу в системі підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери.	Знати форми організації освітнього (навчального) процесу, основні засади використання дистанційної форми організації освітнього (навчального) процесу в умовах пандемії. Уміти характеризувати форми (види) навчальних занять. Знати методи навчання фахових дисциплін. Розуміти важливість мотивації та врахування потреб особистості майбутнього фахівця як вагомих чинників ефективності його фахової підготовки.	Усне опитування термінологічний диктант.
2/1	Інноваційні підходи до організації викладання фахових дисциплін.	Розуміти актуальність впровадження освітніх (навчально-виховних) інновацій. Знати	Завдання для самостійної роботи,

		методики використання навчальних технологій: особистісно-орієнтованого навчання, диференційованого та інтегрованого навчання, проблемного навчання. Розуміти сутність методики використання ігрового навчання та інформаційних технологій. Ознайомитись із театральною технологією як одним із важливих механізмів оптимізації викладання фахових дисциплін для майбутніх соціальних педагогів (соціальних працівників).	питання для аналізу та роздумів, презентації.
2/1	Педагогічна майстерність викладача як запорука ефективності викладання фахових дисциплін.	Уміти інтерпретувати професійний портрет викладача фахових дисциплін у вищій школі, характеризувати професійно-педагогічне спілкування й типології особистості викладача. Розуміти сутність, складові та зміст педагогічної культури викладача, зміст понять «педагогічне мистецтво» і «педагогічна майстерність».	Питання для аналізу та роздумів, термінологічний диктант, вправи, презентації
2/2	Методика організації і проведення лекції.	Уміти інтерпретувати лекцію як основну форму проведення навчальних занять. Знати види лекцій, структуру, етапи підготовки і читання лекції. Уміти оцінювати якість лекції. Розуміти важливість ораторської майстерності як якості лектора.	Презентації, питання, вправи, тести
2/2	Методика проведення практичних і семінарських занять.	Розуміти сутність практичних занять у вищій школі: їх мету, основні завдання. Володіти інформацією про ділові навчальні ігри, знати принципи їх організації. Знати основні підходи до організації та проведення семінарських занять, методику організації і проведення семінару в активній формі (САФ).	Завдання для самостійної роботи, питання для аналізу та роздумів, презентації.
2/2	Методика організації та проведення лабораторних робіт.	Уміти інтерпретувати призначення лабораторних робіт, їх мету та основні завдання. Знати структуру лабораторної роботи, план проведення та класифікацію лабораторних робіт. Розуміти різні типи алгоритмів виконання завдань. Володіти теоретичними	Усне опитування термінологічний диктант.

		підходами до організації та проведення різних форм лабораторних робіт.	
2/2	Методика організації і проведення індивідуальної та самостійної роботи студентів.	Знати методику організації і проведення індивідуальної роботи; методику організації і проведення самостійної роботи студентів.	Питання для аналізу та роздумів, термінологічний диктант, вправи, презентації
2/2	Організація практичної підготовки майбутніх фахівців.	Уміти інтерпретувати практику як основну форму практичної підготовки майбутнього фахівця. Знати мету і завдання практики, види практик та їх зміст. Розуміти особливості функціонування різних баз практик. Знати основи керівництва практикою. Розуміти вимоги до оформлення документації з практики.	Завдання для самостійної роботи, питання для аналізу та роздумів, презентації.
2/2	Контроль й оцінювання результатів вивчення фахових дисциплін.	Знати мету, завдання та функції контролю знань студентів, види контролю та форми його організації. Розуміти критерії оцінювання знань студентів.	Презентації, питання, вправи, тести

Рекомендовані джерела

1. Актуальні проблеми підготовки фахівців соціальної сфери: *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 17 листопада 2011 р.*, м. Хмельницький. Хмельницький, 2011.
2. Артемова Л. Педагогіка і методика вищої школи: навч.-метод. посіб. для студ. ВНЗ. К.: Кондор, 2012. 271 с.
3. Буркова Л. Соціономічні професії: інноваційна підготовка фахівців у Вищих навчальних закладах: монографія. К.: ТОВ «Інформаційні системи» 2010. 278 с.
4. Васянович Г. Педагогічна етика: Навчально-методичний посібник. Львів: Норма, 2005. 344 с.
5. Вайнола Р. Х. Методика викладання соціально-педагогічних дисциплін: навч. посіб. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Ін-т психології та соц. педагогіки. К. : [б. в.], 2010. 150 с.
6. Вайнола Р. Х. Особистісний розвиток майбутнього соціального педагога в процесі професійної підготовки: монографія. К. : Хортицький навчально-реабілітаційний багатопрофільний центр, 2008. 460 с.
7. Гайдук Н. М., Клос Л. Є., Ставкова С. Г., Беляєва С. Я. Соціальна робота: практична підготовка студентів на освітньо-кваліфікаційному рівні «бакалавр»: Навч. посіб. Львів, 2007.
8. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII // Голос України. 6 серпня 2014.
9. Інноваційні педагогічні технології: теорія і практика використання у вищій школі: монографія. / І. Доброскок, В. Коцур, С. Нікітчина та ін. Переяслав-Хмельницький, 2008. 284 с.
10. Каплінський В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
11. Карпенко О. Г. Професійне становлення соціального працівника: Навчально-методичний посібник. К.: ДЦССМ, 2004. 164 с.

12. Красюк Л. Моделювання педагогічних ситуацій. К. : Міленіум, 2007. 118 с.
13. Мачинська Н.І., Стельмах С.С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: навчально-методичний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 180 с.
14. Михайличенко О. В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: Навчальний посібник. / Вид. друге. доп. та перероблене. Суми, СумДПУ, 2009. 122 с.
15. Навчально-методичний комплекс для студентів магістратури спеціальності 8.040202 «Соціальна робота» з курсу навчальної дисципліни «Методика викладання соціальної роботи» / Укладач Вайнола Р.Х. К.: АПСВ, 2008. 16 с.
16. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://thinbook.org/book/243-metodika-vikladannya-u-vishnij-shkoli-navchalnijposibnik-nagayev-v-m.html>
17. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки.[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
18. Нечепоренко Л. Педагогічна майстерність: монографія. Х.: ХНУ, 2009. 296 с.
19. Резван О. Методика викладання у вищій школі. Харків, ХНАДУ: «Міськдрук», 2012. 152 с.
20. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі. Методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2016. 65 с.
21. Теорія і методика професійної освіти: навч. посіб./За ред. З. Курлянд. К.: Знання, 2012. 390с.
22. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011. 628 с.
23. Ягоднікова В. Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 70 с.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Опитування під час заняття	5
Змістовий модуль 1 (Теоретичні основи викладання фахових дисциплін) – усне і письмове опитування, презентації, задачі, вправи, тести	20
Змістовий модуль 2 – (Організація викладання фахових дисциплін) – усне і письмове опитування, презентації, задачі, вправи, тести	30
Індивідуальне завдання	20
Екзамен – тести, завдання	30

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу відділу аспірантури за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- **Політика щодо академічної доброчесності:** усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені.

- **Політика щодо відвідування:** відвідування занять є обов'язковим компонентом навчання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із відділу аспірантури.

